

**НАЦОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ**  
**ІНСТИТУТ БІОЛОГІЇ ТВАРИН**

**«Затверджую»**

Директор Інституту  
біології тварин НААН  
д.б.н., с.н.с.



Ю. Т. Салига  
«09» березня 2021 р.

**ПОЛОЖЕННЯ**  
**ПРО АКАДЕМІЧНУ ДОБРОЧЕСНІСТЬ**  
**В ІНСТИТУТІ БІОЛОГІЇ ТВАРИН НААН**

Затверджено вченою радою  
Інституту біології тварин НААН  
Протокол № 4 від 09.03.2021 р.

**ЛЬВІВ-2021**

## 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про академічну доброчесність в Інституті біології тварин НААН (в подальшому – Інституті) розроблено на основі Конституції України, Законів України «Про освіту» та «Про вищу освіту», «Про наукову і наукову-технічну діяльність», «Про авторське та суміжні права», «При видавничу справу», «Про запобігання корупції», Постанов Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)», «Про затвердження Порядку присудження наукових ступенів», Цивільного Кодексу України, Етичного кодексу ученого, Статуту Інституту, Колективного договору та інших нормативно правових актів чинного законодавства України та нормативних актів Інституту.

1.2. Положення про академічну доброчесність в Інституті є внутрішнім підзаконним нормативним актом, який спрямовано на забезпечення якісних освітніх послуг для здобувачів вищої освіти, дотримання норм і правил етичної поведінки усіма учасниками освітнього процесу.

1.3. Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень (ст. 42 ЗУ «Про освіту»).

1.4. Інститут створює середовище, яке сприяє навчанню і роботі, обміну знаннями, впровадженню інновацій, інтелектуальному розвитку аспірантів і науковців, підтриманню особливої культури взаємовідносин. Кожен член колективу Інституту, дотримуючись норм цього кодексу, вносить неocenний вклад у розвиток наукової установи, зміцнення її ділової репутації.

1.5. Загальні моральні принципи:

➤ *принцип законності* – члени Інститутської спільноти повинні суворо дотримуватися законодавства та стимулювати до цього інших;

➤ *принцип чесності та порядності* – члени Інститутської спільноти повинні у навчальній, викладацькій, науковій та практичній діяльності діяти чесно, бути відвертими, свідомо не висувати неправдивих тверджень;

➤ *принцип взаємної довіри* – атмосфера довіри заохочує вільний обмін ідеями та інформацією в Інститутському середовищі, сприяє співпраці та вільному продукуванню нових ідей, позбавляє страху, що результати напрацювання можуть бути вкрадено, а репутацію підірвано;

➤ *принцип компетентності та професіоналізму* – аспіранти та наукові працівники Інституту повинні підтримувати найвищий рівень компетентності у роботі й навчанні;

➤ *принцип відповідальності* – аспіранти та наукові працівники Інституту повинні брати на себе відповідальність за результати своєї діяльності, виконувати взяті на себе зобов'язання, бути відповідальними, протистояти ганебним вчинкам, негативному впливу інших осіб, бути прикладом для інших;

➤ *принцип взаємоповаги* – в спільноті Інституту повага має бути взаємною, виявлятися як до себе, так і до інших. Слід поважати й цінувати різні думки й ідеї, навіть якщо вони протилежні до власних;

➤ *принцип прозорості* – для уникнення зловживань посадовим середовищем виборними чи призначеними представниками Інститутської спільноти необхідно щоб усі процедури, які стосуються освітньої, науково-дослідної, господарської та фінансової діяльності, були прозорими.

1.6. Дотримання зазначених вище принципів має бути справою доброчесності всіх без винятку членів колективу Інституту.

## 2. ОСНОВНІ ВИДИ ПОРУШЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

2.1. Закон України «Про освіту» визначає основні види порушень академічної доброчесності та відповідальності учасників освітнього процесу за такі порушення. Зокрема, п. 4 ст. 42 Закону передбачено, що порушеннями академічної доброчесності є академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво та необ'єктивне оцінювання.

➤ *Академічний плагіат* – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;

➤ *Самоплагіат* – публікація однієї і тієї самої наукової роботи (цілком або з несуттєвими змінами) в декількох виданнях, а також повторна публікація (цілком або з несуттєвими змінами) раніше оприлюднених статей, монографій, інших наукових робіт як нових наукових робіт;

➤ *Фальсифікація* – необґрунтоване корегування результатів власних наукових досліджень; наведення у письмових роботах та в наукових роботах свідомо змінених літературних даних та даних, отриманих із інших джерел; зокрема, статистичних даних, результатів експериментів, розрахунків чи емпіричних досліджень, фотографій, аудіо- та відеоматеріалів тощо без належного обґрунтування причин і зазначення методики їх корегування; наведення неповної або викривленої інформації про апробацію результатів досліджень та розробок;

➤ *Списування* – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;

➤ *Обман* – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;

➤ *Хабарництво* – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;

➤ *Необ'єктивне оцінювання* – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти.

### **3. ДОТРИМАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ**

3.1. Дотримання академічної доброчесності науковими працівниками Інституту передбачає:

- посилення на джерела інформації, у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право та суміжні права;
- надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну наукову діяльність;
- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами вищої освіти;
- об'єктивне оцінювання результатів навчання в аспірантурі.

3.2. Дотримання академічної доброчесності аспірантами в Інституті біології тварин НААН передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної/наукової діяльності, використані методики досліджень та джерела інформації.

### **4. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОЇ СИСТЕМИ ЗАПОБІГАННЯ АКАДЕМІЧНОМУ ПЛАГІАТУ ТА ЙОГО ВИЯВЛЕННЮ**

4.1. Система запобігання і виявлення плагіату та дотримання принципів академічної доброчесності в Інституті включає:

- етичний кодекс ученого Інституту, дане Положення та інші нормативні документи щодо здійснення відповідних видів освітньо-наукової діяльності Інституту, в яких у тому числі відображаються питання академічної доброчесності;
- групу сприяння академічної доброчесності;
- комісію з дотримання академічної доброчесності;
- відділення науково-інноваційної діяльності, трансферу технологій та інтелектуальної власності та керівника відділу аспірантури;
- інформаційну базу, за допомогою якої здійснюється популяризація принципів академічної доброчесності та підвищення рівня обізнаності всіх учасників освітньої та освітньо-наукової діяльності в Інституті у питаннях академічної доброчесності;
- інструменти контролю додержання академічної доброчесності у освітній і науковій діяльності Інституту, які, зокрема, передбачають обов'язкову перевірку наукових робіт на наявність ознак академічного плагіату відповідно до створеної нормативної бази, анкетування учасників наукового та освітнього процесів на предмет порушень академічної доброчесності.

4.2. Дії щодо забезпечення академічної доброчесності в Інституті здійснюються за такими напрямками:

➤ забезпечення доброчесності поточних індивідуальних робіт аспірантів (реферати, тези, статті);

➤ забезпечення доброчесності наукових публікацій у наукових виданнях Інституту;

➤ забезпечення доброчесності дисертаційних робіт аспірантів і співробітників Інституту та робіт, що подаються до захисту у спеціалізованих радах (відповідно до вимог щодо підготовки та захисту дисертацій);

➤ забезпечення доброчесності на рівні інших видів наукової та навчально-методичної продукції співробітників та аспірантів;

➤ надання інформації та роз'яснення суб'єктам наукової та освітньої діяльності Інституту умов і правил дотримання академічної доброчесності.

4.3. Усі підготовлені до друку наукові праці та навчальні видання розглядаються на засіданнях відділу (лабораторії), де працюють автори чи до яких закріплені здобувачі вищої освіти.

4.4. Перед прийняттям дисертацій, поданих до захисту до спеціалізованої вченої ради Інституту, проводиться перевірка дисертації та автореферату на відсутність академічного плагіату. У разі виявлення академічного плагіату в дисертації на здобуття наукового ступеня така робота знімається з захисту, незалежно від стадії розгляду.

## **5. КОМІСІЯ З ДОТРИМАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ**

5.1. Комісія з дотримання академічної доброчесності – це колегіальний експертно-консультативний орган, метою якого є сприяння дотримання етичних принципів і стандартів та розв'язанню етичних конфліктів між членами спільноти Інституту.

5.2. В обов'язки комісії входить прийняття та розгляд заяви щодо порушення цього Положення та надання пропозицій адміністрації Інституту щодо накладання відповідних санкцій.

5.3. В своїй діяльності комісія з дотримання академічної доброчесності керується Конституцією України, законодавством у сфері освіти, Етичним кодексом науковця НААН, Статутом Інституту та іншими нормативно-правовими актами Інституту та цим Положенням.

5.4. Склад комісії затверджується наказом директора Інституту. Члени комісії працюють на громадських засадах. За необхідності, до роботи комісії можуть бути залучені зовнішні чи внутрішні експерти з питань, що розглядаються, без права участі в голосуванні.

5.5. Висновки комісії мають рекомендаційний характер і дирекція Інституту може брати їх до уваги, ухвалюючи рішення щодо порушника Етичного кодексу науковця чи Положення про академічну доброчесність в Інституті біології тварин НААН.

## 6. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

6.1. За порушення правил академічної доброчесності у відповідності до Закону України «Про освіту» (ч. 5 ст. 42) наукові працівники, які допустили порушення академічної доброчесності, можуть бути притягнуті до таких форм відповідальності: відмова від присудження наукового ступеня чи присвоєння вченого звання; позбавлення присудженого наукового ступеня чи присвоєного вченого звання; позбавлення права брати участь у роботі визначених законом органів чи обіймати визначені законом посади. Крім того, вони можуть бути позбавлені права голосу під час засідань Вченої ради Інституту, виключені із членів Вченої ради Інституту, позбавлені права керування/консультування дисертаційними роботами аспірантів, обіймати займану посаду.

6.2. За порушення правил академічної доброчесності у відповідності до Закону України «Про освіту» (ч. 6 ст. 42) до основних видів академічної відповідальності здобувачів вищої освіти відноситься: повторне проходження оцінювання (іспит, залік, контрольна робота тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування з аспірантури; позбавлення стипендії.

6.3. Необхідність притягнення до відповідальності осіб, які здійснили вищевказані порушення академічної доброчесності розглядається на засіданні Вченої ради Інституту.

6.4. Крім зазначених вище видів академічної відповідальності (п. 4 ст. 42 Закону України «Про освіту») Інститут застосовує такі форми відповідальності науковців та здобувачів вищої освіти:

- попередження про можливість притягнення до академічної відповідальності;
- усне зауваження від науковця чи уповноваженого представника адміністрації;
- повторне виконання завдання;
- зниження оцінки за виконання завдання;
- позбавлення почесних звань, нагород, стипендій тощо, присуджених науковою установою;
- позбавлення права брати участь у конкурсах на отримання фінансування наукових досліджень, стипендій, грантів тощо;
- відрахування чи звільнення з аспірантури.

6.5. Особа може бути притягнута до інших видів відповідальності з підставта у порядку, визначених Законом України «Про освіту» щодо порушення академічної доброчесності.

6.6. Особа, стосовно якої порушено питання про порушення нею академічної доброчесності, має такі права:

- ознайомлюватися з усіма матеріалами перевірки щодо встановлення факту порушення академічної доброчесності, подавати до них зауваження;
- особисто або через представника надавати усні та письмові пояснення або відмовитися від надання пояснень, брати участь у дослідженні доказів порушення академічної доброчесності;
- знати дату, час і місце та бути присутньою під час розгляду питання

про встановлення порушення академічної доброчесності та притягнення її до академічної відповідальності;

➤ оскаржити рішення про притягнення до академічної відповідальності в суді.

## **7. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ**

7.1. Положення про академічну доброчесність набуває чинності (на підставі рішення Вченої ради) з моменту затвердження директором Інституту.

7.2. Відповідальність за актуалізацію Положення та контроль за його виконанням несуть посадові особи Інституту відповідно до їх функціональних обов'язків.

7.3. Зміни та доповнення до Положення можуть вноситися рішенням Вченої ради Інституту та затвердженням директором. У такому ж порядку Положення скасовується.